

מבט לאיראן

24 בפברואר - 10 במרץ, 2019

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ במוקד ההתפתחויות ביחסי איראן-סוריה עמד ביקורו של נשיא סוריה, בשאר אסד, בטהראן. במהלך הביקור, הראשון מאז פרוץ מלחמת האזרחים בסוריה, נפגש אסד עם מנהיג איראן ח'אמנהאי ועם הנשיא רוחאני. הביקור נוצל ע"י המנהיגים לבטא את מחויבותם להמשך שיתוף הפעולה בין שתי המדינות גם בעידן שלאחר תום מלחמת האזרחים בסוריה. ביקור הנשיא אסד עורר משבר פוליטי בטהראן, לאחר ששר החוץ מחמד ג'ואד זריף הודיע על התפטרותו בטענה שלא עודכן בנוגע לביקור. לאחר שחזר בו מהתפטרותו, הוזמן זריף על-ידי הנשיא אסד לביקור בדמשק.

◀ יועצו הבכיר של שר החוץ האיראני הודה בריאיון עיתונאי, כי חרף שיתוף הפעולה והאינטרסים המשותפים לרוסיה ולאיראן בסוריה, קיימים בין שתי המדינות חילוקי דעות בנוגע לישראל. הוא הביע חשש מפני האפשרות שישראל תנצל את קשריה הטובים עם רוסיה כדי "לכפות" עליה את תכניתה למניעת ההשפעה האיראנית בסוריה. דברי הפקיד האיראני הבכיר משקפים את החשש הנמשך בטהראן מהעדפת רוסיה את ישראל על פני איראן בתום מלחמת האזרחים בסוריה.

◀ בתוך כך ממשיכה איראן במאמציה להרחיב את פעילותה הכלכלית בסוריה ובעיראק. סגן יו"ר התאחדות הבנייה בטהראן הודיע, כי איראן תחל בקרוב בהקמת מאתיים אלף יחידות דיור בסוריה. בעיראק נשלמות ההכנות לקראת ביקורו של נשיא איראן רוחאני הצפוי בשבוע הבא. רוחאני, שזהו ביקורו הראשון בעיראק כנשיא איראן, ייצא לבגדאד בראש משלחת כלכלית ומסחרית רמת דרג.

◀ איראן גינתה בחריפות את החלטת ממשלת בריטניה להגדיר את חזבאללה כארגון טרור ולהוציאו מחוץ לחוק. דובר משרד החוץ הצהיר, כי החלטת בריטניה מתעלמת מהתמיכה העממית הנרחבת לה זוכה הארגון בלבנון וכי אין בה כדי לפגוע בארגון או להחליש את נחישותו להמשיך במאבק "בטרור ובציונות".

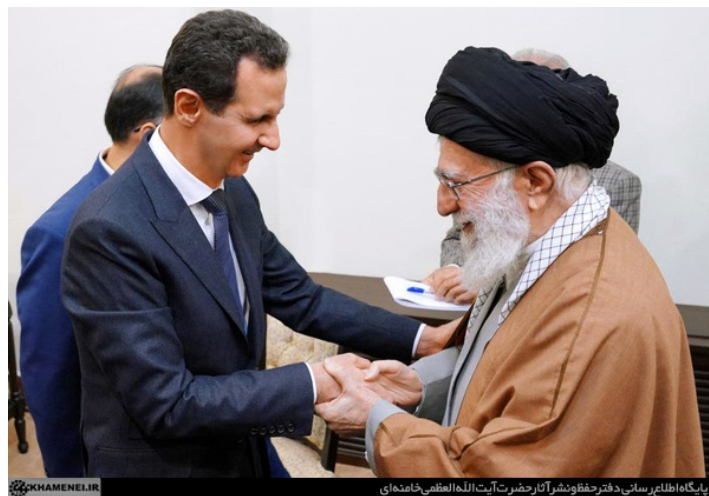
המעורבות האיראנית בסוריה ובלבנון

◀ נשיא סוריה, בשאר אסד, הגיע ב-25 בפברואר 2019 לביקור בטהראן. במהלך הביקור, הראשון מאז פרוץ מלחמת האזרחים בסוריה, נפגש אסד עם בכירי המשטר בטהראן, ובראשם המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, והנשיא חסן רוחאני. בפגישתו עם נשיא סוריה אמר מנהיג איראן ח'אמנהאי, כי איראן רואה בסוריה העומק האסטרטגי שלה וגאה בסיוע שהעניקה לסוריה המהווה חלק מ"ציר ההתנגדות". הוא כינה את אסד "גיבור העולם הערבי" וציין, כי סוריה הצליחה לעמוד בהצלחה בפני הקואליציה הגדולה של ארה"ב, אירופה ובעלות בריתן באזור ולנצח. הוא הדגיש, כי ניצחונות צבא סוריה נגד הטרור מהווים מכה קשה למזימות המערב באזור.

ח'אמנהאי הוסיף, כי איראן תמשיך לעמוד לצד סוריה כשם שעשתה בעבר ואיחל הצלחה לעם הסורי ובריאות לאסד ולמשפחתו. הנשיא אסד הודה למנהיג איראן על תמיכת ארצו בסוריה ואמר, כי שתי המדינות צריכות להרחיב את הקשרים הכלכליים ביניהן (תסנים, 25 בפברואר 2019).

◀ הנשיא רוחאני אמר בפגישתו עם אסד, כי איראן מוכנה להשתתף בשיקומה של סוריה ותעמוד לצידה של דמשק גם בתום מלחמת האזרחים. הוא ציין, כי איראן, תורכיה ורוסיה מגנות את נוכחות ארה"ב בסוריה (פארס, 25 בפברואר 2019). בפגישותיו של אסד עם ח'אמנהאי ועם רוחאני השתתף גם מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני. בכנס, שנערך בעיר קום, כינה סלימאני את נסיעת אסד לטהראן ופגישתו עם ח'אמנהאי "חגיגת ניצחון" (פארס, 28 בפברואר 2019).

◀ סגן מפקד כוח קדס, אסמאעיל קאא'ני (Esameil Qa'ani), אמר, כי הנשיא אסד הובא לטהראן על-ידי כוח קדס ובידיעת הנשיא רוחאני, שלא עדכן את שר החוץ, מחמד ג'ואד זריף (איסנ"א, 6 במרץ 2019). זריף, שלא נכח בפגישותיו של אסד בטהראן, הגיש בעקבות כך את התפטרותו אך נותר בסופו של דבר בתפקידו. זמן קצר לאחר שחזר בו מהתפטרותו, שוחח בטלפון עם שר החוץ הסורי, וליד אלמעלם, ודן עימו בהתפתחויות באזור, ביחסים בין שתי המדינות ובביקור אסד בטהראן. לאחר השיחה התקשר שגריר סוריה בטהראן לזריף והעביר לו את הזמנת הנשיא אסד לבקר בדמשק (פארס, 27 בפברואר 2019).

פגישת נשיא סוריה ומנהיג איראן (אתר מנהיג איראן, 25 בפברואר 2019)

◀ חסין ג'אברי אנצארי (Hossein Jaber Ansari), יועצו הבכיר של שר החוץ האיראני, אמר בריאיון נרחב ליומן הרפורמיסטי אעתמאד (E'temad, 6 במרץ 2019), כי חרף שיתוף הפעולה והאינטרסים המשותפים בין איראן ורוסיה בסוריה ובסוגיות אזוריות נוספות, קיימים ביניהן חילוקי דעות בסוגיות אחרות, ובכלל זה ביחס לישראל. הוא ציין, כי רוסיה מעולם לא ניצבה לצד איראן בעניין ישראל. כל עוד נמשך בסוריה העימות עם "טרוריסטים" המבקשים להפיל את המשטר, לאיראן ולרוסיה יש אינטרסים חופפים, אך אם העניין בסוריה יהפוך להיות סביב העימות בין איראן לישראל, רוסיה ואיראן ייפרדו ביניהן.

◀ בהתייחסו למדיניות איראן כלפי ישראל אמר אנצארי, כי מדיניות איראן בעניין זה היא ברורה ומוצהרת ולפיה אין היא מכירה בשום אופן בקיומו של "המשטר הציוני". ישראל חוששת, לדבריו, מהתייצבות השפעתה של

איראן בסוריה כפי שקרה בלבנון ופועלת, לפיכך, במאמץ לכפות את תכניתיה בסוריה על שחקנים נוספים, ובהם רוסיה, תוך ניצול הקשר ההיסטורי בין רוסיה וישראל. איראן צריכה לאמץ מדיניות נבונה שתמנע את הפיכתה את התוכנית הישראלית לתוכנית הרוסית. עליה לפעול ברגישות כדי להעצים את השפעתה ואת האינטרסים שלה, אך מבלי לשלם על כך מחירים כבדים מדי.

◀ מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן, עלי שמח'אני (Ali Shamkhani), הצהיר, כי מאמצי ישראל נגד נוכחות איראן בסוריה הינם חסרי תועלת. במסיבת עיתונאים בטהראן אמר שמח'אני, כי איראן אינה מייחסת כל תשומת לב לדיבוריו ולנסיעותיו של ראש הממשלה נתניהו המכוונים נגד נוכחותה בסוריה וכי זו תימשך כל עוד ממשלת סוריה מעוניינת בכך (פארס, 3 במרץ 2019).

עלי שמח'אני, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי (פארס, 3 במרץ 2019)

◀ חמש גופות של לוחמי משמרות המהפכה, שנהרגו בסוריה, נתגלו וזוהו. בהודעת משמרות המהפכה, שהתפרסמה ב-27 בפברואר 2019 (ספאה ניוז), נמסר כי צוות חיפוש של כוח קדס של משמרות המהפכה הצליח לאתר את גופות הנעדרים ולזהותם באמצעות בדיקות DNA. בהודעה לא נמסר מתי נהרגו הלוחמים ובאילו נסיבות, אך מבדיקת שמות ההרוגים שפורסמו עולה, כי לפחות שלושה מהם נהרגו, ככל הנראה, בקרבות בח'אן טומאן בשנת 2016.

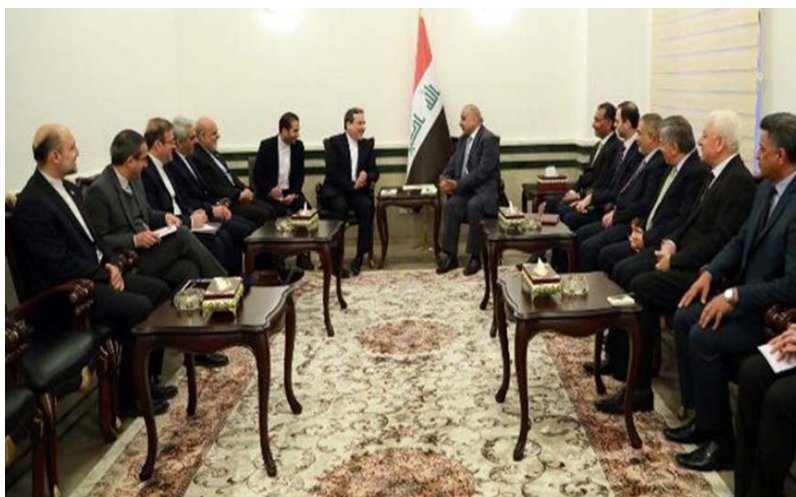
◀ סגן יו"ר התאחדות הבנייה במחוז טהראן, אירג' רהבר (Iraj Rahbar), אמר, כי איראן תחל בקרוב בהקמת מאתיים אלף יחידות דיור בסוריה, רובן בדמשק. הוא ציין, כי במהלך ביקורו של סגן נשיא איראן בדמשק בחודש שעבר, נחתמו בין שתי המדינות הסכמים לשיתוף פעולה בתחומי הבנייה, התיירות והחקלאות, ובכלל זה מזכר הבנה לבניית יחידות הדיור. הוא הוסיף, כי גם סעודיה וקטר הביעו נכונות להקים בסוריה יחידות דיור במסגרת תהליך שיקומה והקציבו לשם כך תשעה מיליארד דולרים. רהבר אמר, כי הציע לממשלה להקים סניפים של בנקים איראנים בסוריה כדי לאפשר את ההון הדרוש עבור יזמים לקידום עסקיהם בסוריה, כשם שהדבר נעשה בעיראק (איסנ"א, 24 בפברואר 2019).

◀ דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), גינה בחריפות את החלטת ממשלת בריטניה להגדיר את חזבאללה כארגון טרור ולהוציאו מחוץ לחוק. קאסמי אמר, כי החלטת בריטניה התקבלה

בשעה שחזבאללה נהנה ממעמד חברתי וציבורי רחב ולוקח חלק בבחירות בלבנון. הארגון זוכה לתמיכה עממית נרחבת, כפי שהדבר ניכר בתוצאות הבחירות, והחלטת בריטניה מתעלמת משכבות רחבות של הציבור הלבנוני וממעמדו החוקי של הארגון בלבנון. קאסמי הוסיף, כי חזבאללה מילא תפקיד חיובי ויעיל בהגנה על לכידותה הטריטוריאלית של לבנון ובמאבק נגד קבוצות הטרור, ובהן דאעש, וכי החלטתה השגויה של בריטניה לא תצליח לפגוע בארגון או להחליש את נחישותו להיאבק בטרור ובציונות באזור (אירנ"א, 2 במרץ 2019).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ סגן שר החוץ האיראני, עבאס עראקצ'י (Abbas Araghchi), קיים בסוף פברואר 2019 ביקור רשמי בעיראק. בפגישתו עם ראש ממשלת עיראק, עאדל עבד אלמהדי, דנו השניים ביחסים בין שתי המדינות ובהתפתחויות באזור. עבד אלמהדי אמר לעראקצ'י, כי עיראק מוכנה להקים אזור תעשייה משותף עם איראן (פארס, 25 בפברואר).

פגישת סגן שר החוץ האיראני עם ראש ממשלת עיראק (פארס, 25 בפברואר 2019)

◀ נשיא איראן, חסן רוחאני, צפוי להגיע ב-11 במרץ 2019 לראשונה לביקור בעיראק כדי לקדם את הרחבת שיתוף הפעולה בין שתי המדינות, בעיקר בתחומי הכלכלה והמסחר. ערב ביקורו בבגדאד אמר נשיא עיראק, ברהם צאלח, כי ביקור רוחאני הוא חשוב וכי היחסים בין שתי המדינות חשובים ומשרתים את האינטרס העיראקי. הוא ציין, כי יחסי עיראק עם איראן אינם באים על חשבון יחסיה עם מדינות אחרות ועם העולם הערבי (פארס, 5 במרץ 2019). סוגיית ביקור רוחאני בבגדאד עלתה גם בשיחות שקיים יו"ר הפרלמנט העיראקי, מחמד אלחלבוסי (Muhammad al-Halbousi), עם בכירי הממשל האיראני במהלך ביקורו בטהראן ב-6 במרץ (פארס, 6 במרץ 2019).

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ ראשי הארגונים הפלסטינים בסוריה נפגשו ב-4 במרץ 2019 עם שגריר איראן בדמשק, ג'ואד תרכאבאדי (Javad Torkabadi), והודו לו על תמיכת איראן בפלסטינים. הם הדגישו את הצורך בהמשך המאבק לשחרור פלסטין ולהשבת זכויות הפלסטינים ואת חשיבות ההתנגדות למעצמות המערב, במיוחד בעקבות החלטת

בריטניה להוציא את ארגון חזבאללה אל מחוץ לחוק. שגריר איראן אמר בפגישה, כי מאבק העם הפלסטיני הוא כשלעצמו ניצחון גדול והיסטורי (פארס, 4 במרץ 2019).

פגישת שגריר איראן בדמשק עם ראשי הפלגים הפלסטינים (פארס, 4 במרץ 2019)